

YSO Aho Laura(YM)

10.04.2015

Suuri valiokunta

Asia

Komission tiedonanto "Pariisin pöytäkirja - suunnitelma ilmastonmuutoksen torjumiseksi vuoden 2020 jälkeen"

U/E/UTP-tunnus

EUTORI-tunnus
EU/2015/0687

Ohessa lähetetään perustuslain 97§:n mukaisesti selvitys komission tiedonannosta "Pariisin pöytäkirja – suunnitelma ilmastonmuutoksen torjumiseksi vuoden 2020 jälkeen."

Kansliapäällikkö

Hannele Pokka

LIITTEET YM2015-00108

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/fi/TXT/?uri=CELEX:52015DC0081>

Viite

Asiasanat	ilmastonmuutos, ympäristö
Hoitaa	UM, YM
Tiedoksi	EUE, LVM, MMM, OKM, SM, STM, TEM, VM, VNK

Asia

EU/ Kansainväliset ilmastoneuvottelut; komission tiedonanto ”Pariisin pöytäkirja – suunnitelma ilmastomuutoksen torjumiseksi vuoden 2020 jälkeen

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

YK:n ilmastomuutosta koskevan puitesopimuksen osapuolikokouksessa Pariisissa 30.11.–11.12.2015 pyritään sopimaan puitesopimuksen alaisuudessa uusi maailmanlaajuinen ilmastopimus vuoden 2020 jälkeiselle ajalle.

Komission Pariisin pöytäkirja –tiedonanto on osa EU:n sisäistä valmistautumista Pariisin osapuolikokoukseen ja se annettiin 25.2.2015. Ympäristöneuvostossa 6.3.2015 käytiin komission tiedonannon pohjalta lyhyt keskustelu. Kokouksessa tiedonantoa pidettiin pääsääntöisesti hyvänä pohjana EU:n jatkotyölle. Lisäksi korostettiin uuden sopimuksen dynaamisuutta, vahvan seurantajärjestelmän luomista, rahoituksen keskeistä roolia sekä aktiivisen EU:n ilmastodiplomatian tärkeyttä. Useat jäsenmaat korostivat, että on tärkeä varmistaa, että kaikki suuret taloudet ja tärkeimmät sektorit tulevat sopimukseen mukaan.

Tässä perusmuistiossa, joka toimitetaan E-kirjeellä eduskunnalle, otetaan kantaan komission tiedonannon visioihin ja tarkennetaan Suomen kantoja neuvotteluihin uudesta ilmastopimuksesta.

Suomen kanta

Sopimuksesta yleisesti

Suomi pitää tärkeänä, että tavoitteesta päättää neuvottelut uudesta maailmanlaajuisesta ilmastopimuksesta vuonna 2015 Pariisissa ja saattaa sopimus voimaan vuonna 2020 pidetään tiukasti kiinni. Uudella sopimuksella on tavoiteltava maksimaalista vaikuttavuutta maailmanlaajuisten päästöjen vähentämiseksi, jotta ns. kahden asteen tavoite pysyy saavutettavissa. Päästöjen riittävän vähentämisen ja hiilivuotoriskin minimoinnin kannalta kunnianhimoiset kansalliset päästövähennystavoitteet, sopimuksen maantieteellinen ja sektorikohtainen kattavuus sekä suurten päästäjien sitoutuminen sopimukseen ovat tärkeitä tekijöitä. Tavoitteiden toteutumiseen taas vaikuttaa myös sopimuksen oikeudellinen sitovuus. Suomi korostaa, että kaikilla edellä mainituilla tekijöillä on merkitystä sopimuksen vaikuttavuuden suhteen.

Suomi katsoo, että päästöjä tulee vähentää kaikilta sektoreilta, mutta korostaa samalla, että yksittäisten, yksityiskohtaisten päästövähennyskeinojen sääntely uudessa sopimuksessa ei ole toivottavaa. Osapuolilla tulisi olla tavoitteensa puitteissa mahdollisuus määrittää parhaat päästövähennyskeinot yksin tai yhteistyössä muiden kanssa. Lisäksi Suomi katsoo, että uuden sopimuksen toimeenpanossa tulisi ensisijaisesti hyödyntää jo olemassa olevia instituutioita ja prosesseja.

Kattava globaali sopimusjärjestelmä turvaisi ja parantaisi suomalaisen teollisuuden toimintaedellytyksiä globaaleilla markkinoilla. Lisäksi se edesauttaisi vihreän teknologian markkinoiden syntymistä, kehittämistä ja käyttöönottoa.

Sopimuksen yleisperiaatteet

Suomi näkee, että ilmastonmuutoksen puitesopimuksen artiklan 3 periaatteet, ilmastotoimien sukupuolisensitiivisyys, ihmisoikeuksien kunnioittaminen sekä oikeudenmukaisen siirtymä ja säällinen työ ovat tärkeitä uuden sopimuksen ohjaavia yleisperiaatteita, joihin olisi hyvä viitata itse sopimuksessa. Suomi voi kuitenkin hyväksyä, että joitakin periaatteita käsitellään sopimukseen liittyvässä poliittisessa julistuksessa tai sopimuksen toimeenpanoa tarkemmin ohjaavissa osapuolikokouksen päätöksissä.

Sopimuksen pitkän aikavälin tavoite ja sen saavuttaminen

Suomi voi alustavasti tukea komission tiedonannossa esitettyä täsmentynyttä pitkän aikavälin tavoitetta uuteen sopimukseen, jonka mukaan maailmanlaajuisia kokonaispäästöjä tulisi vähentää 60 prosenttia vuoden 2010 tasosta vuoteen 2050 mennessä.

Suomi katsoo, että maiden päästövähennysten tulee perustua todellisiin ja todennettaviin toimiin ja niiden luonteen, tavoitetaso ja kattavuuden osalta tulee pyrkiä oikeuden- ja tarkoituksenmukaisuuteen. Osapuolten vastuut ja toimintakyky ovat erilaisia ja toimintakyvyssä tapahtuvat muutokset tulee ottaa huomioon.

Suomi pitää tärkeänä, että uusi sopimus mahdollistaa päästöjen hillintää koskevan kunnianhimon nostamisen myöhemmässä vaiheessa. Lisäksi Suomi korostaa, että kansallisten päästövähennystavoitteiden riittävyyttä suhteessa pitkän aikavälin tavoitteeseen tulee seurata ja niiden mahdollisen kiristämisen on oltava yksinkertaista. Siten Suomi suhtautuu positiivisesti komission näkemykseen maiden hillintätavoitteiden viisivuotisista uudelleentarkasteluista alkaen vuodesta 2020. Suomi ei kuitenkaan katso, että EU:n tulisi harkita erillisen sitovan 2025 tavoitteen asettamista.

Sopimuselementtien tasapaino

Neuvotteluissa on löydettävä tasapaino päästöjen vähentämistä, sopeutumista ja rahoitusta koskevien näkemyksien, sekä kehittyvien ja kehittyneiden maiden velvollisuuksien osalta.

Suomi korostaa, että päästöjen vähentämisellä tulee olla uudessa sopimuksessa keskeinen rooli. Samalla Suomi tukee komission tiedonannon näkemystä sopimuksen painopisteistä koskien ilmastonmuutokseen sopeutumista. Uuden sopimuksen tulisi kannustaa maita kokonaisvaltaisesti kehittymään ilmastonmuutoksen riskejä paremmin sietäviksi. Neuvotteluissa tulee huomioida päästöjen hillinnän ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen erilliset ja erilaiset lähestymistavat eikä niitä tulisi tarpeettomasti kytkeä yhteen. Suomen mielestä EU:n tulee jatkaa muiden osapuolien kanssa rakentavia keskusteluja myös ilmastonmuutokseen liittyvistä vahingoista ja menetyksistä.

Sopimuksen toimeenpanon tuki

Ilmastorahoituksen osalta Suomi katsoo, että uuden sopimuksen avulla tulisi pyrkiä laajentamaan rahoituspohjaa sekä laajentamalla rahoitukseen osallistuvien maiden joukkoa että vaikuttamalla myös yksityisen rahoituksen ohjautumiseen vähähiilisen ja ilmastokestävän yhteiskunnan kehittämiseen. Kehittyvien talouksien pitäisi ensisijaisesti käyttää yhä enemmän omia varojaan päästöjen vähentämiseksi kansallisesti ja toisaalta pyrkiä myös auttamaan muita, niitä selvästi köyhempiä kehitysmaita näiden ilmastotoimissa. Suomi korostaa fossiilisten polttoaineiden tukiaisten poistamisen merkitystä matalapäästöisen ja ilmastomuutoksen kannalta kestävä talouden saavuttamiseksi. EU:n tulisi selkeästi tukea sitä, että vähiten kehittyneet ja erityisen haavoittuvat maat jatkossakin saisivat tukea hyviin ja hyvin toteutettuihin ilmastotoimiin.

Rahoitusta ja muuta toimeenpanoa varten on viime vuosina perustettu uusia instituutioita ja elimiä, joiden toiminnan kehittämisen ja rahoituksen toimeenpanon edistämisen tulisi olla seuraavien vuosien painopiste. Uudessa sopimuksessa ja sitä ympäröivissä rakenteissa tulisi pyrkiä vähentämään rahoituksen pirstoutuminen moniin eri järjestelmiin ja sen sijaan luomaan kattavat ja virtaviivaistetut rahoitusrakenteet. Suomi korostaa, että puitesopimuksen artiklan 11 määrittelemä rahoitusmekanismi toimii myös uuden sopimuksen rahoitusmekanismina, jonka tarkemmasta rakenteesta ja sen virtaviivaistamisesta päätetään osapuolikokouksen päätöksellä.

Suomen näkemyksen mukaan teknologian osalta uuden sopimuksen ja osapuolikokousten päätösten tulee hyödyntää ja edelleen kehittää äskettäin perustettuja instituutioita, teknologiamekanismia ja ilmastoteknologiakeskusta ja -verkostoa sekä varmistaa niiden lisäarvo ja kustannustehokas toiminta. Kehitysmaille annettava teknologianeuvonta tulee koota vasta perustetun teknologiakeskuksen yhteyteen. Neuvonnan tulee pohjautua kehitysmaiden omiin tarpeisiin ja tukeutua olemassa oleviin teknologiaverkostoihin.

Suomi voi tukea tiedonannon näkemyksiä toimintavalmiuksien tukemisen osalta.

Sopimuksen oikeudellinen muoto ja voimaantulo

Suomi katsoo, että Pariisin sopimuksen tulee olla kattava, sääntöihin perustuva ja oikeudenmukainen mahdollistaen laajan osallistumisen ja velvoitteiden täysimääräisen toteuttamisen. Suomi suhtautuu alustavan myönteisesti näkemyksiin, joiden mukaan uusi sopimus voisi olla tiivis, sisältäen vain kaikkein keskeisimmät elementit samalla kun sopimuksen toimeenpanon ja muut yksityiskohdat voitaisiin tehdä osapuolikokouksen päätöksillä Pariisissa ja sen jälkeen.

Suomi pitää tärkeänä, että neuvotteluissa pyritään Durbanin osapuolikokouksen päätöksen mukaisesti pöytäkirjaan, muuhun oikeudelliseen instrumenttiin tai lopputulokseen, jolla on oikeudellista vaikutusta. Suomi tukee komission näkemystä siitä, että parhaimmillaan Pariisin sopimus olisi oikeudelliselta muodoltaan YK:n ilmastosopimuksen alainen pöytäkirja. Suomi kuitenkin korostaa, että EU:n tulisi tarvittaessa osoittaa Durbanin mandaatin puitteissa joustavuutta neuvotteluissa sopimuksen rakenteen ja sen oikeudellisen muodon osalta.

Suomi tukee komission näkemystä siitä, että sopimuksen voimaantulokynnyksenä voisi toimia tietty hiilidioksidipäästöjen kokonaispäästömäärä tai prosenttimäärä suhteessa globaaleista päästöistä. Suomi näkee, että voimaantulokynnyksen tulisi olla sellainen, että se varmistaa suurimpien päästäjien mukanaolon sopimuksessa. Samalla Suomi pitää tärkeänä, että neuvotteluissa voimaantulokynnyksestä otetaan huomioon toteutettavuus ja määritellään selkeästi sovellettavat päästöjen määrät maittain.

Osallistumisehdot ja osapuolen oikeudet, kannustimet osallistumiselle

Suomi tukee komission näkemystä siitä, että mailla tulisi olla päästöjen vähentämiseen tähtäävä hillintäsitoumus, jotta ne voisivat olla sopimuksen osapuolia. Suomi pitää tärkeänä, että mailla on riittävät kannustimet ryhtyä sopimuksen osapuoliksi. Suomi tukee komission näkemystä siitä, että vain osapuolet voivat osallistua uutta sopimusta koskevaan päätöksentekoon. Suomi kuitenkin toteaa, että toimeenpanon tuen kytkemistä sopimukseen osallistumiseen rajoittavat mm. aiemmat osapuolikokouksen päätökset. Suomi on valmis tarkastelemaan mitä mahdollisuuksia voisi olla ehdollistaa toimeenpanon tuki ja muu sopimuksen kautta mahdollisesti kanavoituva rahoitus (esim. markkinamekanismit) sopimukseen osallistumiselle.

Sopimuksen sääntöpohja

Suomi katsoo, että yhteisesti päätetty vahva ja läpinäkyvä mittaus-, raportointi- ja todentamisjärjestelmä ja yhteiset laskentasäännöt mahdollistavat toimien seurannan ja läpinäkyvyyden ja niillä pystytään seuraamaan myös kahden asteen tavoitteen saavuttamista. Suomi suhtautuu positiivisesti siihen, että raportointia uudessa sopimuksessa kehitetään toimivampaan ja kustannustehokkaampaan suuntaan. Suomi tukee komission näkemystä siitä, että sopimuksen tulisi sisältää avoimuutta ja vastuullisuutta koskeva järjestelmä, jolla pyritään varmistamaan, että kukin osapuoli täyttää velvoitteensa ja kykenee saavuttamaan tavoitteensa.

Osapuolten yhteistyö päästöjen vähentämisessä

Suomi on tukenut Maailmanpankin päästöjen hinnoittelua koskevaa julistusta ja korostaa päästöjen hinnoittelun tarjoamia mahdollisuuksia osapuolten kontribuutioille ja osapuolten yhteistyölle Pariisin sopimuksessa. Markkinamekanismien kehittämistä tulee jatkaa ja nykyisistä järjestelmistä, kuten EU päästökaupasta ja Kioton pöytäkirjan joustomekanismeista (puhtaan kehityksen mekanismi, yhteistoteutus, kansainvälinen päästökauppa), saadut kokemukset tulee hyödyntää. Mekanismeja koskevien sääntöjen yhteydessä on kiinnitettävä huomiota liikkeelle laskettavien kansainvälisesti siirrettävien päästöyksiköiden laatuun ja päästöjen seuranta-, raportointi- ja todentamisjärjestelmien luotettavuuteen ja läpinäkyvyyteen sekä yksiköiden perustan muodostavaan päästöjen laskentajärjestelmään. Mekanismien käyttöön liittyvissä ratkaisuissa tulee varmistaa, etteivät ne mahdollista kaksoislaskentaa. Tavoitteena tulisi olla kaikkiin maihin samalla tavalla sovellettavat mekanismeja koskevat laskentasäännöt.

Kansainvälisen lento- ja meriliikenteen päästöt

Suomi yhtyy tiedonannon linjaukseen, jonka mukaan kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön (ICAO) ja kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO) tulisi toimia tehokkaasti kansainvälisen lento- ja meriliikenteen päästöjen vähentämistä koskevan sääntelyn aikaansaamiseksi. Suomi katsoo, että aikataulutavoitteesta tulee kuitenkin vielä keskustella, ottaen huomioon ICAO:n ja IMO:n valmisteluprosessit. ICAO:n ja IMO:n laatimien, kansainvälisen lento- ja meriliikenteen päästöjä rajoittavien instrumenttien soveltamisen voimaantulon tulisi tapahtua viimeistään samanaikaisesti uuden ilmastopimuksen kanssa vuonna 2020. Suomi katsoo, että uudessa sopimuksessa ei tule määritellä, miten ICAO:n ja IMO:n tulisi sopia päästöjen vähentämisestä.

Maankäyttösektori uudessa sopimuksessa

Suomi suhtautuu avoimesti nielujen rajoitettuun rooliin uudessa ilmastopimuksjärjestelmässä. Suomi pyrkii maankäytön laskentasäännöissä ratkaisuihin, jotka ottavat huomioon oikeudenmukaisesti metsäisten maiden kansalliset olosuhteet ja erityispiirteet sekä kannustavat ilmastotoimiin. Laskentasääntöjen tulisi kokonaisuutena tukea globaaleja päästötavoitteita. Pitkällä aikavälillä laskentasääntöjen tulisi kannustaa uusiutumattomien luonnonvarojen käytön korvaamiseen uusiutuvilla luonnonvaroilla sekä uusiutuvan energian lisäämiseen ja samalla nielujen ylläpitämiseen ja lisäämiseen. Maille

tulee edelleen turvata mahdollisuus metsien monipuoliseen ja kestäväan käyttöön. Suomi korostaa, että Euroopan maataloudessa ja maankäyttösektorilla on rajallinen ilmastonmuutoksen hillintäpotentiaali. Suomi korostaa, että on parannettava maataloussektorin edellytyksiä resurssitehokkaaseen ja kestäväan tuotantoon, jolloin päästöjä tuotettua yksikköä kohden on mahdollista vähentää.

EU:n ja sen jäsenvaltioiden sekä muiden maiden aiotut kontribuutiot

Suomi on tyytyväinen siitä, että EU toimitti oman nk. aiotun kontribuutionsa (intended nationally determined contribution, INDC) uuteen sopimukseen ilmastopimuksen sihteeristölle maaliskuussa 2015. On tärkeää, että osapuolet esittävät läpinäkyvästi ja selkeästi aiotut kontribuutionsa mahdollisimman varhain vuoden 2015 kuluessa. Mikäli muut maat esittävät uuteen sopimukseen kansallisiin vastuisiin, valmiuksiin ja olosuhteisiin nähden vastaavantasoisia tai kunnianhimoisempia päästövähennystavoitteita kuin EU, tulee EU:n olla valmis tarkastelemaan omaa päästövähennystavoitettaan.

Suomen näkemyksen mukaan EU:n ja sen jäsenvaltioiden hyväksymä INDC ei ennakoivasti EU:n uuteen sopimukseen tehtävän päästövähennyksen lopullista tasoa eikä sitä miten siihen päästäisiin, mukaan lukien mahdollinen kansainvälisten yksiköiden käyttö. Samalla Suomi tukee sitä, että maankäyttösektorin liittäminen 2030 energia- ja ilmastoviitekehukseen ei heikennä EU:n päästövähennystavoitteen kunnianhimon tasoa. Suomi voi tukea näkemystä, jonka mukaan EU:n 2030 päästövähennyksen lopullinen taso määritetään osana Pariisin sopimusta tai mikäli tämä ei ole mahdollista, EU:n sisäisessä prosessissa Pariisin kokouksen jälkeen.

Muut politiikkasektorit ja ilmastodiplomatia

Tiedonanto korostaa oikein sitä, että kansainvälisiä ilmastoneuvotteluja ei käydä tyhjiössä vaan muiden politiikkasektoreiden ratkaisuilla voi olla merkittävä vaikutus siihen pysyykö pitkän aikavälin ilmastotavoite saavutettavissa. Kansainväliset ilmastoneuvottelut ja uusi ilmastopimus ovat vain yksi, vaikkakin merkittävä osatekijä kokonaisuudessa, jolla maapallon lämpeneminen pyritään pitämään ns. kahden asteen polulla.

Euroopan ulkosuhdehallinnon ja komission yhteistyössä laatima vuoden 2015 ilmastodiplomatian toimintasuunnitelman mukaisesti Suomi pitää tärkeänä, että EU on neuvotteluja tukevissa tapaamisissa vuoden 2015 aikana aktiivinen toimija ja että toimia koordinoidaan EU:n sisällä. Suomi katsoo, että YK:n ilmastoneuvottelujen ulkopuolisia foorumeita ja tapaamisia tulee täysimääräisesti hyödyntää siten, että neuvotteluissa voidaan saavuttaa merkittävää edistystä jo ennen Pariisin ilmastokokouksen alkua. Lisäksi EU:n tulee aktiivisesti tukea sopimuksen ulkopuolisia kumppanuuksia ja aloitteita maailmanlaajuisten päästöjen vähentämiseksi osapuolten päästövähennyssitoumusten lisäksi.

Pääasiallinen sisältö

YK:n ilmastomuutosta koskevan puitesopimuksen osapuolikokouksessa Pariisissa 30.11.–11.12.2015 pyritään sopimaan YK:n ilmastopimuksen alaisuudessa uusi maailmanlaajuinen ilmastopimus vuoden 2020 jälkeiselle ajalle. Neuvottelut kaikkia maita koskevasta uudesta laillisesti sitovasta sopimuksesta käynnistettiin Durbanissa vuonna 2011. Virkamiestason neuvottelukokouksessa Genevessä 8.-12.2.2015 päästiin Liman osapuolikokouksessa tehdyn työn pohjalta yhteisymmärrykseen siitä, että ns. Geneven neuvotteluteksti muodostaa jatkoneuvottelujen pohjan. Ilmastopimuksen menettelytapavaatimusten mukaisesti Geneven teksti on toimitettu ilmastopimuksen sihteeristölle ja se muodostaa pohjan Pariisin neuvotteluille uudesta

ilmastosopimuksesta. Geneven teksti on tällä hetkellä kuitenkin vielä yli 80-sivuinen eri maiden ja neuvotteluryhmien kantojen kokoelma. Ennen Pariisin kokousta pyritään virkamiestason neuvottelukokouksissa virtaviivaistamaan tekstiä ja löytämään yhteisymmärrys monien sinne kirjattujen vaihtoehtojen välillä. Poliittisesti kaikkein vaikeimmat kysymykset ratkaistaneen vasta Pariisissa.

Osana EU:n sisäistä valmistautumista Pariisin kokoukseen komissio antoi tiedonannon ”Pariisin pöytäkirja – suunnitelma ilmastonmuutoksen torjumiseksi vuoden 2020 jälkeen” 25.2.2015. Tiedonannossa todetaan, että hallitustenvälisen ilmastonmuutospaneelin (IPCC) uusimpien havaintojen mukaan ilmastonmuutos vaikuttaa merkittävästi koko ihmiskuntaan ja kaikkiin ekosysteemeihin, jos sitä ei torjuta kiireellisesti. Jotta tavoite pitää maapallon keskilämpötilan nousu alle kahdessa asteessa verrattuna esiteolliseen aikaan (ns. kahden asteen polku) pysyisi saavutettavissa, olisi kaikkien maiden vähennettävä kasvihuonekaasupäästöjään huomattavasti ja kaikkia maita oikeudellisesti sitova sopimus tulisi saada valmiiksi Pariisissa joulukuussa 2015. Tiedonanto sisältää komission vision uudesta ilmastosopimuksesta.

Komission mukaan uuden sopimuksen tulisi olla läpinäkyvä, dynaaminen ja oikeudellisesti sitova. Sopimus sisältäisi kaikkien osapuolten kunnianhimoiset ja oikeudenmukaiset, viiden vuoden välein uusimman tieteellisen tiedon nojalla tarkistettavat sitoumukset, jotka huomioisivat maan kehitystason ja muuttuvat olosuhteet. Yhteenlaskettuna sitoumusten avulla tulisi pysyä ns. kahden asteen polulla ja vähentää globaaleja päästöjä vähintään 60 %:a vuoden 2010 tasosta vuoteen 2050 mennessä. Hallitustenvälinen ilmastopaneeli IPCC on todennut viidennessä arviointiraportissaan, että päästöjä tulisi kahden asteen polulla vähentää 40 - 70 % vuoden 2010 tasolta vuoteen 2050 mennessä. Komission mukaan vähintään 60% vähennys vastaa EU:n aiempaa pitkäaikaista tavoitetta maailmanlaajuisten päästöjen puolittamisesta vuoden 1990 tasosta vuoteen 2050 mennessä. Mikäli tavoitetaso jää Pariisissa em. matalammaksi, tulisi Pariisissa sopia vuonna 2016 käynnistyvästä työohjelmasta, joka toteutettaisiin tiiviissä yhteistyössä vihreän ilmastorahaston kanssa ja jolla identifioidaisiin lisätoimia päästöjen vähentämiseksi. Määräajoin uudistettavalla päästövähennyssitoumuksella nostettaisiin maan aiempaa päästövähennystavoitetta. Komission näkemyksen mukaan sitoumusten viisivuotuisissa uudelleentarkasteluissa osapuolten tulisi kertoa sitoumuksensa toimeenpanon edistymisestä sekä siitä, miksi osapuoli katsoo toimensa olevan reilu ja kunnianhimoinen suhteessa globaaliin kahden asteen tavoitteeseen.

Komission näkemyksen mukaan sopimuksen oikeudellisena muotona tulisi olla YK:n ilmastosopimuksen alainen pöytäkirja. Suurimpien talouksien, erityisesti EU:n, USA:n ja Kiinan tulisi osoittaa poliittista johtajuutta sitoutumalla pöytäkirjaan mahdollisimman aikaisin. Pöytäkirja tulisi voimaan, kun ne maat, jotka yhdessä vastaavat 80 %:sta nykyisistä globaaleista kokonaispäästöistä, ovat sen ratifioineet. Ts. pöytäkirja tulisi voimaan kun maat, joiden yhteenlasketut päästöt ovat yli 40 gigatonnia hiilidioksidiekvivalenttia vuoden 2015 tasolla, ovat tallettaneet ratifioimisasiakirjansa. Komission mukaan pöytäkirjan soveltamiseen liittyvät tekniset yksityiskohdat olisi sovittava vuoteen 2017 mennessä.

Komission mukaan maalla tulee olla päästöjen vähentämiseen tähtäävä oikeudellisesti sitova hillintäsitoumus, jotta se voi olla pöytäkirjan osapuoli. Pöytäkirjan alle tulisi luoda tehokkaat yhteiset säännöt ja menettelyt (mm. mittaamisen, seurannan, raportoinnin, todentamisen ja laskentasääntöjen osalta), jotta voitaisiin arvioida ja todentaa se, onko maan päästövähennystavoite saavutettu ja tavoitteeseen liittyvä, pöytäkirjaan annettu sitoumus täytetty. Lisäksi tiedonannossa korostetaan, että pöytäkirjalla olisi perustettava elin, jonka tehtävänä on tukea täytäntöönpanoa ja tarkastella vaatimuksenmukaisuuskysymyksiä, joita nousee esille osapuolten velvoitteiden toimeenpanon yhteydessä.

Pöytäkirjan ilmastorahoitusta, teknologian kehitystä ja siirtoa sekä toimintavalmiuksien kehittämistä koskevat tukimuodot olisivat sopimukseen liittyneiden maiden käytettävissä. Komissio toivoo, että

tämä menettely toimisi kannustimena pöytäkirjaan liittymiselle. Tukimuodot helpottaisivat pöytäkirjan toimeenpanoa mm. tukemalla päästöjen vähentämiseen sekä ilmastonmuutoksen kielteisiin vaikutuksiin sopeutumiseen tähtäävien strategioiden toteuttamista. Komission mukaan pöytäkirjalla olisi lujitettava kaikkien osapuolien velvoitteita jatkaa sellaisten toimenpiteiden laatimista, suunnittelemista ja täytäntöönpanoa, joilla helpotetaan ilmastonmuutokseen sopeutumista.

Tiedonannon mukaan päästövähennyksiä tulisi tehdä kaikilla sektoreilla, ml. maatalous, metsätalous ja muu maankäyttö. Osapuolten sitoumusten olisi luotava kaikille toimijoille kannustin vähentää ja rajoittaa edelleen maailmanlaajuisia päästöjä. Komissio edelleen korostaa, että kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön (ICAO), kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO) ja Montrealin pöytäkirjan yhteydessä olisi pyrittävä sääntelemään tehokkaasti kansainvälisen lento- ja meriliikenteen päästöjä sekä fluorikaasujen tuotantoa ja kulutusta vuoden 2016 loppuun mennessä.

Tiedonannossa otetaan lisäksi esille, että pöytäkirjan tulisi kannustaa julkista ja yksityistä sektoria investointeihin, joilla tuettaisiin vähäpäästöisiä ja ilmastoystävällisiä hankkeita, jotka edesauttaisivat vähäpäästöiseen talouteen siirtymistä. Vaikka julkisen sektorin ilmastorahoitus nähdään tiedonannossa keskeiseksi, tulisi komission mukaan pöytäkirjassa tunnustaa yksityisen sektorin merkitys keskeisenä ilmastorahoituksen lähteenä. Hiilidioksidipäästöjen hinnoittelu, muut kannustimet sekä julkisten kehityspankkien investointipolitiikka olisivat keskeisessä asemassa ja niitä tulisi edistää. Tiedonanto myös korostaa vihreän ilmastorahaston merkitystä. Ylipäätään tiedonannossa korostetaan eri politiikkatoimien synergioita (kauppapolitiikka, tieteellinen tutkimus, innovaatiot ja teknologiayhteistyö, taloudellinen yhteistyö ja kehitysyhteistyö sekä katastrofiriskien vähentäminen ja ympäristöala) ja niiden merkitystä EU:n kansainvälisen ilmastopolitiikan vahvistamisessa ja pöytäkirjan tavoitteiden saavuttamisessa.

Tiedonanto sisältää myös komission vision EU:n ja sen jäsenvaltioiden uutta ilmastopöytäkirjasta varten annettavasta yhteisestä aiotusta kontribuutiosta (nk. INDC, intended nationally determined contribution). Ympäristöneuvosto saavutti yhteisymmärryksen EU:n ja sen jäsenvaltioiden yhteisestä INDC:stä pj-maan esityksen pohjalta 6.3.2015, jonka jälkeen INDC toimitettiin ilmastopöytäkirjan sihteeristölle vielä samana päivänä.

EU:n ja sen jäsenvaltioiden yhteinen INDC pohjaa Eurooppa-neuvoston 2014 lokakuussa tekemälle päätökselle vähentää kasvihuonekaasupäästöjä EU:n sisäisesti vähintään 40 %:a vuoden 1990 tasosta vuoteen 2030 mennessä. INDC:ssä kuvataan em. päästövähennystavoite Liman osapuolikokouksessa joulukuussa 2014 sovitun ohjeistuksen mukaisesti. Maankäyttösektorin osalta INDC:ssä toistetaan Eurooppa-neuvoston päätelmäkirjaus, jonka mukaisesti päätös siitä, miten maankäyttö, maankäytön muutos ja metsätalous sisällytetään, tehdään heti kun tekniset olosuhteet sallivat sen ja joka tapauksessa ennen vuotta 2020. EU:n ja sen jäsenvaltioiden yhteinen INDC koskee päästöjen hillintää eikä se sisällä rahoitus- tai sopeutumisosioita. EU:n ja sen jäsenvaltioiden yhteinen INDC oli Sveitsin jälkeen toinen uuteen ilmastopöytäkirjaan annettu INDC.

Komission tiedonannossa todetaan, että EU:n päämiesten lokakuussa 2014 sopima em. päästövähennystavoite on tällä hetkellä riittävä. Kuitenkin, mikäli neuvottelut antavat aiheutta, tulisi EU:lla olla valmius käyttää ns. kansainvälisiä hyvityksiä täydennyksenä unionin sisäiselle päästövähennysvelvoitteelle.

Tiedonannossa korostetaan, että kaikkien maiden pl. vähiten kehittyneiden maiden tulisi antaa niiden INDC hyvissä ajoin ennen Pariisin ilmastokokousta. Lisäksi komissio korostaa, että Kiinan, USA:n ja muiden G20-maiden sekä myös korkean ja keskitulotason maiden tulisi antaa niiden INDC 31.3.2015 mennessä. Liman osapuolikokouksessa vahvistetun, Varsovassa osapuolikokouksessa vuonna 2013 sovitun tavoitteen mukaisesti niiden osapuolien, jotka ovat siihen valmiita, tulee toimittaa aiottu kontribuutiossa uuteen ilmastopöytäkirjaan vuoden 2015 ensimmäisellä neljänneksellä.

Tiedonannon mukaan komissio järjestää marraskuussa 2015 konferenssiin, jossa arvioidaan osapuolien aiottujen kontribuutioiden riittävyttä suhteessa globaaliin kahden asteen tavoitteeseen. Liman osapuolikokouksen päätöksen mukaisesti aiottuista kontribuutioista ei järjestetä erillistä arviointia ilmastopimuksen puitteissa. Sihteeristö julkaisee kaikki INDC:t internetissä ja laatii marraskuun alkuun mennessä yhteenvedon niiden INDC:n vaikutuksista, jotka on toimitettu 1. lokakuuta mennessä.

Komission tiedonantoa täydentää ulkoasiainneuvoston 19.1. hyväksymä Euroopan ulkosuhdehallinnon ja komission yhteistyössä laatima vuoden 2015 ilmastodiplomatian toimintasuunnitelman, jonka avulla pyritään tehostamaan EU:n vuoropuhelua kolmansien maiden kanssa neuvottelusessioiden välillä. Ilmastodiplomatian toimintasuunnitelma korostaa, että neuvottelusessioiden välissä on tärkeää käydä jatkuvaa vuoropuhelua kolmansien maiden kanssa, jotta saavutettaisiin parempi ymmärrys muiden osapuolien neuvottelukannoista, saataisiin tukea EU:n neuvottelukannoille ja löydetäisiin koalitioita omien tavoitteiden edistämiseksi. Rahoitusta koskevien näkemystensä lisäksi EU:n tulisi saada tukea näkemykselleen monenkeskisestä järjestelmästä, joka edistää ja helpottaa sopimusmääräysten oikea-aikaista ja tehokasta toimeenpanoa ja kunnianhimon tason nostamista ajan kuluessa.

Sopimusneuvotteluissa on esillä myös se, miten sopimuksessa tai sen toimeenpanoa ohjaavissa päätöksissä viitataan toimeenpanon yleisperiaatteisiin. Tällaisia ovat esimerkiksi ilmastonmuutoksen puitesopimuksessa mainitut periaatteet, ilmastotoimien sukupuolisensitiivisyys, ihmisoikeuksien kunnioittaminen sekä oikeudenmukaisen siirtymä ja säällinen työ. Suomi on vuodesta 2008 lähtien työskennellyt sukupuolinäkökulman vahvistamiseksi ilmastonmuutokseen liittyvissä kysymyksissä. Dohan osapuolikokouksessa vuonna 2012 hyväksyttiin päätös sukupuolisen tasa-arvon paremmasta huomioimisesta ilmastopimuksen alla. Cancunin osapuolikokous vuonna 2010 puolestaan tunnusti työvoiman oikeudenmukaisen siirtymän merkityksen siirryttäessä matalahiiliseen yhteiskuntaan. Samassa Cancunin osapuolikokouksen päätöksessä on esillä myös ihmisoikeuksien ja ilmastonmuutoksen yhteys.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Käsittely Euroopan parlamentissa

Kansallinen valmistelu

Ilmastoneuvotteluryhmän (YM, UM, TEM, VM, MMM, LVM, VNEUS) kirjallisilla kommentteilla 23.-26.3.2015 sekä 27.-31.3.2015
Ympäristöjaoston kirjallinen menettely 1.-2.4.2015
EU-ministerivaliokunta, 9.4.2015

Eduskuntakäsittely

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Komission tiedonannolla ei ole lainsäädäntövaikutuksia.

Mikäli Pariisissa solmitaan sopimus, joka sisältää lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä, kuten oikeudellisesti sitovan päästövähennysveloitteen, tulee sopimuksen määräykset saattaa voimaan lailla. Sopimuksen kansallinen hyväksyminen vaatii tällöin myös eduskunnan suostumuksen. Sopimuksen voimaansaattaminen Ahvenanmaalla vaatisi Ahvenanmaan maakuntapäivien hyväksynnän.

Taloudelliset vaikutukset

Komission tiedonantoon sinänsä ei liity taloudellisia tai muita vaikutuksia koska kyse on keskustelunavauksesta eikä varsinaisesta lainsäädäntöehdotuksesta.

Vuoden 2020 jälkeisistä rahoitusvelvoitteista ei uuden sopimuksen neuvotteluissa ole toistaiseksi sovittu mitään.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Asiakirjat

COM(2015) 81final; Pariisin pöytäkirja – Suunnitelma ilmastonmuutoksen torjumiseksi vuoden 2020 jälkeen

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Laura Aho, YM, laura.aho@ymparisto.fi, 0295 250 362

Tuomas Kuokkanen, YM tuomas.kuokkanen@ymparisto.fi, 0295 250 356

Harri Laurikka, YM, harri.laurikka@ymparisto.fi, 0295 250 156

Paula Perälä, YM paula.perala@ymparisto.fi, 0295 250 224

EUTORI-tunnus

EU/2015/0687

Liitteet

Viite

Asiasanat
Hoitaa

Tiedoksi
